

Asia C-336/20

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

24.7.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Landgericht Ravensburg (Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön tekemispäivä:

7.7.2020

Kantaja:

QY

Vastaaja:

Bank 11 für Privatkunden und Handel GmbH

Pääasian kohde

Kulutusluottosopimus – Pakolliset tiedot – Direktiivi 2008/48/EY –
Peruuttamisoikeus – Viittaus tuomioistuimen ulkopuolisen
riitojenratkaisumenettelyn mahdollisuuteen – Peruuttamisoikeuden menettäminen
passiivisuuden perusteella – Kansainvälinen oikeus – Yhden tuomarin
kokoonpanon oikeus esittää ennakkoratkaisupyynnön

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden tulkinta, SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

1. EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannen virkkeen ja 12 §:n 1 momentin kolmannen virkkeen mukainen laillisuusfiktio

- a) Ovatko EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmas virke ja 12 momentin 1 kohdan kolmas virke, sikäli kuin niissä sopimusehtojen, jotka eivät täytä direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan säännösten vaatimuksia, katsotaan täyttävän EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen ja toisen virkkeen edellytykset ja EGBGB:n 247 §:n 12 momentin 1 kohdan toisen virkkeen 2 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset, direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan ja 14 artiklan 1 kohdan vastaisia?

Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi:

- b) Seuraako unionin oikeudesta ja etenkin direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan p alakohdasta ja 14 artiklan 1 kohdasta, että EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmatta virkettä ja 12 §:n 1 momentin kolmatta virkettä ei voida soveltaa, sikäli kuin niissä sopimusehtojen, jotka eivät täytä direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan p alakohdan säännösten vaatimuksia, katsotaan täyttävän EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen ja toisen virkkeen edellytykset ja EGBGB:n 247 §:n 12 momentin 1 kohdan toisen virkkeen 2 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset?

Jos kysymykseen 1 b vastaan kieltävästi:

2. Direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan mukaiset luottosopimuksissa mainittavat tiedot
- a) Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että luottotyypin yhteydessä on tarvittaessa ilmoitettava, että kyseessä on liitännäinen luottosopimus?

Jos ei ole:

- b) Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan l alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko on ilmoitettava absoluuttisena lukuna ja että ainakin sovellettava viitekorko (käsiteltävässä asiassa BGB:n 247 §:n mukainen peruskorko), jonka perusteella sovellettava viivästyskorko määräytyy lisäämällä siihen tietty prosenttimäärä (käsiteltävässä asiassa BGB:n 288 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaisesti viisi prosenttiyksikköä), on ilmoitettava absoluuttisena lukuna?

Jos ei ole:

- c) Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan t alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksen tekstissä on mainittava olennaiset muodolliset edellytykset tuomioistuimen ulkopuolisten valitus- ja oikeussuojamenettelyjen käyttämiselle?

Jos johonkin kysymyksistä 2 a–c vastataan myöntävästi:

- d) Onko direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa tulkittava siten, että peruuttamisen määräaika alkaa kulua vain, jos direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan mukaiset tiedot annettiin täysimääräisesti ja sisällöllisesti oikein, ilman että sillä on merkitystä, onko tiedon puuttuminen tai virheellisyys omiaan vaikuttamaan kuluttajan mahdollisuuteen arvioida velvollisuutensa laajuutta?

Jos edellä olevaan kysymykseen 1 a ja/tai johonkin kysymyksistä 2 a–c vastataan myöntävästi:

- 3. Direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen peruuttamisoikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella
  - a) Voidaanko direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukainen peruuttamisoikeus menettää passiivisuuden perusteella?

Jos voidaan:

- b) Onko menettämisessä passiivisuuden perusteella kyse peruuttamisoikeuden ajallisesta rajoittamisesta, josta on säädettävä parlamentin antamalla lailla?

Jos ei ole:

- c) Edellyttääkö menettämistä passiivisuuden perusteella koskeva väite subjektiiviselta kannalta sitä, että kuluttaja oli tietoinen siitä, että hänen peruuttamisoikeutensa on edelleen voimassa, tai että kuluttajan tietämättömyyden on ainakin katsottava johtuvan törkeästä huolimattomuudesta?

Jos ei edellytä:

- d) Onko luotonantajan mahdollisuus antaa tiedot luotonottajalle jälkikäteen direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan mukaisesti ja siten käynnistää peruuttamisen määräajan kulumisen esteenä vilpittömään mieleen perustuvalla menettämistä passiivisuuden perusteella koskevien sääntöjen soveltamiselle?

Jos ei ole:

- e) Onko tämä sopusoinnussa niiden vahvistettujen periaatteiden kanssa, jotka sitovat saksalaista tuomioistuinta perustuslain nojalla, ja jos on, miten saksalaisen lainkäyttäjän on ratkaistava kansainvälisen oikeuden

sitovien määräysten ja unionin tuomioistuimen ohjeiden välinen ristiriita?

Riippumatta edellä oleviin kysymyksiin 1–3 annettavista vastauksista:

4. SEUT 267 artiklan toisen kohdan mukainen yhden tuomarin kokoonpanon oikeus esittää ennakkoratkaisupyyntö

Onko ZPO:n 348a §:n 2 momentin 1 kohta, sikäli kuin tässä säännöksessä viitataan myös SEUT 267 artiklan toisen kohdan mukaisten ennakkoratkaisupyyntöpäätösten tekemiseen, ristiriidassa SEUT 267 artiklan toisen kohdan mukaisen ennakkoratkaisupyyntö esittämistä koskevan kansallisten tuomioistuinten toimivallan kanssa, ja onko sitä sen vuoksi jätettävä soveltamatta ennakkoratkaisupyyntöpäätösten tekemiseen?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY (jäljempänä direktiivi 2008/48), erityisesti sen 10 artiklan 2 kohdan a, b, l, p ja t alakohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Perustuslaki (Grundgesetz, jäljempänä GG), erityisesti sen 25 §

Siviililain täytäntöönpanosta annettu laki (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, jäljempänä EGBGB), 247 §:n 3, 6, 7 ja 12 momentti

Siviililaki (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB), erityisesti sen 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 491a, 492 ja 495 §

Siviiliprosessilaki (Zivilprozessordnung), erityisesti sen 348a §:n 2 momentin 1 kohta

Lyhyt kuvaus tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Kantaja teki vastaajan kanssa 1.9.2016 luottosopimuksen 21 761,33 euron suuruudesta luoton määrästä, joka oli pääosin tarkoitettu moottoriajoneuvon ostamiseen autoliikkeestä henkilökohtaista käyttöä varten. Vastaaja käytti luottosopimuksen laatimisessa ja tekemisessä apuna myyjää. Myyjä toimi erityisesti vastaajan luotonvälittäjänä ja käytti vastaajan käyttöön asettamia sopimuslomakkeita. Luottosopimuksen mukaan ajoneuvon ostohinta oli 23 521 euroa, ja 3 000 euron käsirahan vähentämisen jälkeen jäljelle jäävä ostohinta, 20 521 euroa, ja 1 195,33 euron suuruinen kertaluonteinen maksu takaisinmaksua koskevasta vakuutuksesta oli tarkoitettu rahoittaa luotolla.

- 2 Luottosopimuksessa sovittiin luoton takaisinmaksusta 47 samansuuruisessa kuukausierässä ja viimeisen luottoerän, joka oli suuruudeltaan 12 522,60 euroa, maksamisesta 15.1.2020. Luotto annettiin kantajan käyttöön syyskuussa 2016. Hän maksoi sovitut kuukausierät säännöllisesti.
- 3 Luottosopimuksen peruuttamisesta sopimuksessa todetaan seuraavaa: ”Luotonottaja voi peruuttaa sopimusta koskevan tahdonilmaisunsa 14 päivän kuluessa syitä ilmoittamatta. Peruuttamisen määräaika alkaa sopimuksen tekemisen jälkeen mutta vasta, kun luotonottaja on saanut kaikki BGB:n 492 §:n 2 momentissa vaadittavat tiedot (esim. tiedot luottotyypistä, tiedot luoton nettomäärästä, tiedot sopimuksen voimassaoloajasta).” Kantaja peruutti 22.8.2019 päivätyllä sähköpostiviestillä luottosopimuksen tekemistä koskevan tahdonilmaisunsa.
- 4 Kantaja katsoo, että peruuttaminen on pätevä, koska peruuttamisen määräaika ei ole alkanut kuluu peruuttamista koskevien epäselvien tietojen ja tiedoissa, jotka luottosopimuksessa on mainittava (jäljempänä pakolliset tiedot), olevien puutteiden vuoksi. Kantaja vaatii siten vastaajaa palauttamaan hänen peruuttamisajankohtaan mennessä maksamansa luottoerät ja myyjälle suorittamansa maksun sekä lisäksi peruuttamisen jälkeen maksetut kuukausierät jotka on maksettava seitsemän päivän kuluessa ostetun ajoneuvon luovuttamisesta.
- 5 Vastaaja pitää kannetta perusteettomana, koska se on antanut kantajalle sekä peruuttamista koskevat tiedot että kaikki pakolliset tiedot asianmukaisesti. Se on käyttänyt peruuttamista koskevien tietojen osalta laissa säädettyä mallia. Peruuttamista koskeva sopimusehto vastaa siten lainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia, minkä vuoksi peruuttaminen on tehty määräajan päättymisen jälkeen. Vastaaja väittää toissijaisesti, että virheelliset pakolliset tiedot eivät ole rinnastettavissa puuttuviin tietoihin, joten peruuttamisen määräaika alkaa kuluu myös silloin, kun pakollisissa tiedoissa on virheitä; vastaaja pitää joka tapauksessa tietojen virheellisyyteen vetoamista oikeuden väärinkäyttönä. Vastaaja vetoaa lisäksi oikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella, koska sopimuksen tekemisestä sen peruuttamiseen kului noin kolme vuotta.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 6 Kanteen menestyminen riippuu siitä, peruutettiinko luottosopimus pätevästi ja voiko luotonantaja mahdollisesti vedota oikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella tai oikeuksien väärinkäyttöön peruuttamisoikeuden käytön yhteydessä.
- 7 Kantajan peruuttamisilmoituksen pätevyys edellyttää, että BGB:n 355 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetty kahden viikon peruuttamisaika ei ollut vielä päättynyt, kun hän ilmoitti peruuttavansa sopimuksen. BGB:n 356b §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan peruuttamisaika ei ala kuluu, jos tiedot, jotka luottosopimuksessa on BGB:n 492 §:n 2 momentin sekä EGBGB:n 247 §:n 6–13 momentin nojalla mainittava, eivät sisälly täysimääräisesti

sopimukseen. Tällaisessa tapauksessa määräaika alkaa kulua BGB:n 356b §:n 2 momentin toisen virkkeen mukaan vasta, kun pakolliset tiedot toimitetaan jälkikäteen. Käsiteltävässä asiassa pakollisten tietojen olisi katsottava olevan puutteellisia etenkin, jos peruuttamista koskevia tietoja ei annettu asianmukaisesti tai jos yksikin laissa säädetystä luottosopimuksissa mainittavista tiedoista oli kokonaisuudessaan mainitsematta luottosopimuksessa tai tämä tieto oli virheellinen.

- 8 Vaikka molemminpuoliset sopimusvelvoitteet oli suureksi osaksi jo täytetty peruuttamishetkellä, peruuttaminen oli lähtökohtaisesti yhä sallittua, koska Saksan oikeudessa ei säädetä peruuttamisoikeuden raukeamisesta kulutusluottosopimusten osalta.
- 9 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa yksittäisistä ennakkoratkaisukysymyksistä seuraavaa:
- 10 Kysymykset 1.a ja 1.b: Äskettäin, 26.3.2020 antamassaan tuomiossa Kreissparkasse Saarlouis (C- 66/19, EU:C:2020:242) unionin tuomioistuin on katsonut, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohtaa on tulkittava siten, että tietoihin, jotka on mainittava selkeästi ja tiiviisti luottosopimuksessa tämän säännöksen mukaisesti, kuuluvat tämän direktiivin 14 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetty peruuttamisen määräajan laskemista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, ja että kyseinen säännös on esteenä sille, että luottosopimuksessa viitataan tämän direktiivin 10 artiklassa tarkoitettujen tietojen osalta kansalliseen säännökseen, jossa puolestaan viitataan kyseessä olevan jäsenvaltion oikeuden muihin säännöksiin. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa tähän tuomioon ja katsoo, että käsiteltävässä asiassa luottosopimuksessa oleviin tietoihin peruuttamismahdollisuudesta sisältyy kyseisessä tuomiossa tarkoitettu kielletty viittaus. Siksi on epäselvää, onko tämän tuomion seurauksena peruuttamista koskevia tietoja pidettävä riittämättöminä, jolloin peruuttamisen määräaika ei siten olisi riittämättömien tietojen vuoksi alkanut kulua. Tästä seuraisi, että kantajan tekemää sopimuksen peruuttamista olisi pidettävä pätevänä.
- 11 EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannessa virkkeessä ja liitännäisiin sopimuksiin lisäksi sovellettavassa EGBGB:n 247 §:n 12 momentin 1 kohdan kolmannessa virkkeessä säädetään, että selkeästi ja tiiviisti laadittu sopimusehto, joka on EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohtaa ja 12 momentin 1 kohtaa koskevassa liitteessä 7 olevan mallin mukainen, täyttää EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan ensimmäisen ja toisen virkkeen sekä 247 §:n 12 momentin 1 kohdan toisen virkkeen 2 kohdan b alakohdan mukaiset vaatimukset (niin sanottu laillisuusfiktio). Käsiteltävässä asiassa peruuttamistiedot ovat tämän mallin mukaisia, joten niitä on pidettävä kansallisen oikeuden mukaan virheettöminä.
- 12 On kuitenkin epäselvää, onko edellä mainittu unionin tuomioistuimen tuomio esteenä tälle näkemykselle. Bundesgerichtshof (jäljempänä BGH) on katsonut, ettei se voi panna tätä oikeuskäytäntöä täytäntöön ja siten noudattaa sitä, koska se

ei voi tulkita EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmatta virkettä lainsäätäjän nimenomaisen tahdon vastaisesti yhdenmukaisesti unionin oikeuden kanssa. BGH katsoo, että säännöksen yksiselitteinen sanamuoto, merkitys ja tavoite sekä lainsäädäntöhistoria ovat esteenä sen direktiivin mukaiselle tulkinnalle.

- 13 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on kuitenkin epävarma siitä, onko tämä näkemys unionin oikeuden mukainen. Se viittaa siihen, että kansallinen tuomioistuin, kun sen ei ole mahdollista tulkita kansallista säännöstä unionin oikeuden mukaisesti, voi olla tietyissä tapauksissa velvollinen jättämään soveltamatta kansallista säännöstä, koska unionin oikeutta sovelletaan tältä osin ensisijaisesti. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa kuitenkin myös, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei ole selvennetty tyhjentävästi unionin oikeuden soveltamisen ensisijaisuuden kannalta ratkaisevia periaatteita, koska unionin tuomioistuin on tähän saakka jättänyt tämän kysymyksen avoimeksi direktiivin 2008/48 osalta (ks. tuomio 21.4.2016, Radlinger ja Radlingerová, C- 377/14, EU:C:2016:283, 76–79 kohta).
- 14 Direktiivin 2008/48 soveltamisen ensisijaisuutta puoltaa ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen käsityksen mukaan se, että direktiivillä pyritään sen johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan poistamaan esteet toimiville sisämarkkinoille. Tämä tavoite perustuu primaarioikeudessa SEUT 114 artiklaan. Lisäksi direktiivin 2008/48 tarkoituksena on unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuluttajansuojan korkean tason takaaminen (tuomio 11.9.2019, Lexitor, C- 383/18, EU:C:2019:702, 29 kohta), ja tämä tavoite mainitaan primaarioikeudessa SEUT 12 ja SEUT 169 artiklassa. Näiden tavoitteiden vastaista olisi, jos direktiivissä asetetuista vaatimuksista voitaisiin poiketa kuluttajan kannalta sopimuksen keskeisissä kohdissa, kuten peruuttamista koskevien tietojen osalta.
- 15 Soveltamisen ensisijaisuutta tukee ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan lisäksi se, että direktiiviin 2008/48 sisältyy kuluttajalle sopimusta tehtäessä annettavien tietojen osalta 10 ja 14 artiklassa yksityiskohtaisia säännöksiä, joista jäsenvaltiot eivät saman direktiivin 22 artiklan 1 kohdan mukaan saa poiketa. Jos Saksan lainsäätäjän tietoisena tarkoituksena oli poiketa niistä EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannen virkkeen ja 247 §:n 12 momentin 1 kohdan kolmannen virkkeen sääntelyllä, direktiivin 2008/48 keskeistä sääntelyalaa heikennetään tietoisesti. Tapauksessa, jossa kansallinen lainsäätäjät kiertää tietoisesti direktiiviä, samoin kuin unionin oikeuden yleisten periaatteiden loukkaamisen tapauksessa, lienee välttämätöntä, että direktiivillä on välitön oikeusvaikutus siten, että siitä poikkeavaa kansallista säännöstä ei voida soveltaa.
- 16 Kysymykset 2.a–2.c: Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen tätä koskevat toteamukset vastaavat olennaisin osin ennakkoratkaisupyynnössä C-187/20 kysymyksistä 1, 3.a ja 6 esitettyjä toteamuksia.

- 17 Kysymys 2.d: On epäselvää, johtaako tietojen, jotka luottosopimuksissa on direktiivin 2008/48 10 artiklan mukaisesti mainittava, kaikenlainen sääntöjenvastainen mainitseminen jättäminen siihen, ettei peruuttamisen määräaika ala kulua, vai koskeeko tämä ainoastaan kokonaan puuttuvia tietoja muttei virheellisiä tietoja.
- 18 Tähän kysymykseen vastaamisen kannalta on merkityksellistä, miten on ymmärrettävä direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohta, jonka mukaan peruuttamisen määräaika alkaa vasta, kun kuluttaja saa tiedot kyseisen direktiivin 10 artiklan mukaisesti. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on taipuvainen katsomaan, että virheelliset tiedot rinnastetaan puuttuviin tietoihin, koska luottosopimusta tehtäessä tiedot on annettava kuluttajalle selkeästi ja tiiviisti (direktiivin 2008/48 johdanto-osan 31 perustelukappale) ja direktiivin 2008/48 tarkoituksena on kuluttajansuojan korkean tason takaaminen (tuomio 11.9.2019, Lexitor, C- 383/18, EU:C:2019:702, 29 kohta).
- 19 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan oletama, jonka mukaan tietojen virheellisyyden on oltava omiaan saamaan kuluttaja luopumaan peruuttamisoikeutensa käyttämisestä, on virheellinen, sillä direktiivissä 2008/48 ei sen sanamuodon mukaan tehdä tällaista rajausta. Direktiivin tarkoitus, jonka mukaan sopimusta tehtäessä tiedot on annettava kuluttajalle selkeästi ja tiiviisti, tukee selvästi sitä, että kyseisen direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukainen peruuttamisoikeus on olemassa, kunnes tiedot annetaan jälkikäteen saman direktiivin 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan ja 10 artiklan mukaisesti. Ainoastaan tällä suppealla tulkinnalla voidaan varmistaa tehokkaasti, että tiedot todellakin annetaan kuluttajalle säädetyssä muodossa.
- 20 Kysymykset 3.a–3.e, jotka koskevat oikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella liittyvää ongelmaa: Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin selittää, että oikeuden menettämistä passiivisuuden perusteella käsitellään Saksan oikeudessa tapauksena, jossa on kyse sääntöjenvastaisesta menettelystä johtuvasta kielletystä oikeuden käytöstä, jolloin lainsäädäntöä rikotaan viivyttämällä epälojaalisti oikeuden käyttöä. Oikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella edellyttää, että oikeudenhaltijalla on oikeus, jota hän ei käytä pitemmän ajan kuluessa, vaikka olisi tosiasiallisesti voinut tehdä niin, ja että se, jolla on vastaava velvollisuus, saattoi varautua ja on myös valmistautunut siihen, että oikeudenhaltija ei käytä oikeuttaan. Jos oikeudenhaltija sitten kuitenkin käyttää oikeuttaan, tämä oikeuteen vetoaminen on BGB:n 242 §:n (vilpittömässä mielessä toimiminen) vastaista sen vuoksi, että oikeudenhaltijan nykyinen menettely on ristiriidassa hänen aiemman menettelynsä kanssa.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan on kuitenkin kyseenalaista, voidaanko näitä oikeuden menettämistä passiivisuuden perusteella koskevia sääntöjä soveltaa kuluttajan peruuttamisoikeuteen kulutusluottosopimuksen yhteydessä (kysymys 3.a). Direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a ja b kohdan mukaan peruuttamisen määräaika, joka on neljätoista kalenteripäivää, alkaa joko päivästä, jona

luottosopimus tehdään, tai päivästä, jona kuluttaja saa tiedot 10 artiklan mukaisesti, jos tämä päivä on sopimuksen tekopäivää myöhäisempi. Tästä on pääteltävä, ettei peruuttamiselle ole asetettu määräaika, jos kuluttaja ei saa tietoja direktiivin 2008/48 10 artiklan mukaisesti. Saman direktiivin 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdasta voidaan lisäksi päätellä, että luotonantajalla on milloin tahansa mahdollisuus käynnistää peruuttamisen määräajan kulumisen antamalla tiedot kuluttajalle sen 10 artiklan mukaisesti. Siten on todennäköistä, että tämä ajanjakso, jona peruuttamisoikeutta voidaan käyttää, koskeva sääntely on tyhjentävä ja ettei peruuttamisoikeutta voida sen lisäksi rajoittaa vetoamalla sen menettämiseen passiivisuuden perusteella.

- 22 Jos peruuttamisoikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella sallitaan unionin oikeudessa, herää kysymys (3.b), onko menettämisestä peruuttamisoikeuden ajallisena rajoittamisena säädettävä lailla. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan ei voi olla niin, että kansallinen tuomioistuin vetoaa vilpittömään mieleen ja sivuuttaa tiettyyn johdetun oikeuden toimeen ja sen täytäntöönpanoon perustuvan selkeän toimintaohjeen. Saksan oikeudessa oikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella perustuu nimittäin BGB:n 242 §:ään sisältyvään yleislausekkeeseen, johon ei kuitenkaan sisälly mitään oikeuden menettämisen konkreettista tunnusmerkistöä. Sen yksityiskohtainen muotoileminen tapahtuu pikemminkin oikeuskäytännössä. Tämä oikeudellinen perusta on läpinäkymätön, koska oikeuden menettämisen passiivisuuden perusteella olennaiset edellytykset eivät ole selvillä eikä niitä myöskään arvioida yhdenmukaisesti oikeuskäytännössä. Siten on vaarana, että Saksan lainsäätäjän tietoisesti antama mahdollisuus vedota peruuttamisoikeuteen ilman ajallisia rajoituksia tehdään tyhjäksi soveltamalla BGB:n 242 §:ää laajasti. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsookin, ettei kuluttajan peruuttamisoikeuden menettämistä passiivisuuden perusteella voida direktiivin 2008/48 soveltamisalalla perustaa oikeuskäytäntöön vaan ainoastaan parlamentin säätämään lakiin, jossa säädetään passiivisuuteen perustuvan oikeuden menettämisen olennaisista edellytyksistä.
- 23 Lisäksi on selvitettävä, mitä edellytyksiä unionin oikeudessa asetetaan oikeuden menettämistä passiivisuuden perusteella koskevalle väitteelle subjektiiviselta kannalta (3.c). Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen tästä esittämät huomautukset vastaavat olennaisin osin ennakkoratkaisupyynnössä C-187/20 kysymyksestä 7 ja ennakkoratkaisupyynnössä C-155/20 kysymyksestä 4 esitettyjä toteamuksia.
- 24 Jos ennakkoratkaisukysymykseen 3.c vastataan kieltävästi, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedustelee, onko luotonantajan mahdollisuus antaa tiedot luotonantajalle jälkikäteen direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan mukaisesti ja siten käynnistää peruuttamisen määräajan kulumisen esteenä vilpittömään mieleen perustuvien oikeuden menettämistä passiivisuuden perusteella koskevien sääntöjen soveltamiselle. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että siinä tapauksessa, ettei direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan mukaisia tietoja anneta kuluttajalle asianmukaisesti, vetoaminen

oikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella ei tule alun alkaenkaan kyseeseen, sillä unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, jolla on sopimukseen perustuva velvollisuus, ei voi pätevästi vedota oikeusvarmuutta koskeviin perusteisiin korjatakseen tilanteen, jonka se on itse aiheuttanut sillä, että se on laiminlyönyt unionin oikeuteen perustuvan sen vaatimuksen noudattamisen, jonka mukaan sen on ilmoitettava tiedot, jotka koskevat oikeudenhaltijan oikeutta peruuttaa sopimus (tuomio 19.12.2013, Endress, C- 209/12, EU:C:2013:864, 30 kohta ja tuomio 13.12.2001, Heininger, C- 481/99, EU:C:2001:684, 47 kohta).

- 25 Jos ennakkoratkaisukysymykseen 3.d vastataan kieltävästi, on tutkittava, onko tämä lopputulos sopusoinnussa niiden periaatteiden kanssa, jotka sitovat saksalaista tuomioistuinta perustuslain nojalla, ja miten saksalaisen lainkäyttäjän on ratkaistava kansainvälisen oikeuden sitovien määräysten ja unionin tuomioistuimen ohjeiden välinen ristiriita (kysymys 3.e).
- 26 Oikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella kuuluu kansainvälisen oikeuden yleisiin periaatteisiin. Nämä yleiset periaatteet ovat osa Saksan liittotasavallan oikeutta ja ovat perustuslain 25 §:n 2 momentin nojalla ensisijaisia lakeihin nähden. Ne sitovat siten saksalaista tuomioistuinta.
- 27 Oikeuden menettämisen mahdollisuus passiivisuuden perusteella tunnustetaan kansainvälisessä oikeudessa. Kansainvälistä oikeutta koskevassa oikeuskirjallisuudessa esitetään kuitenkin yksimielisesti näkemys, jonka mukaan oikeuden käyttämiseen oikeutetun on oltava tietoinen oikeudestaan. Pelkkä toimimattomuus ei johda oikeuden menettämiseen. Tämän mukaisesti saksalainen tuomioistuin voisi todeta kuluttajan menettäneen peruuttamisoikeutensa passiivisuuden perusteella vain, jos oikeudenhaltija oli tietoinen, että hänellä ylipäätään oli edelleen peruuttamisoikeus, tai jos oikeudenhaltija ei ollut tietoinen oikeudestaan törkeän huolimattomuuden seurauksena.
- 28 Jos periaatteet, joita unionin oikeudessa sovelletaan peruuttamisoikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella kulutusluottosopimusten yhteydessä, siten poikkeavat sitovista kansainvälisen oikeuden määräyksistä, unionin tuomioistuimen olisi selvennettävä direktiivin 2008/48 soveltamisalalla, minkä oikeudellisten ohjeiden mukaisesti kansallisen tuomioistuimen on toimittava tällaisessa normiristiriitaa koskevassa tilanteessa.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiivistää kysymysten 3.a–3.e merkityksellisyyden siinä vireillä olevan asian ratkaisemisen kannalta seuraavasti: Jos direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen peruuttamisoikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella
- on alun alkaenkin poissuljettua,
  - tai sen täytyy joka tapauksessa perustua parlamentin säätämään lakiin,

- tai se edellyttää joka tapauksessa ainakin törkeästä huolimattomuudesta johtuvaa tietämättömyyttä oikeuden olemassaolosta,
- tai ei joka tapauksessa tule kyseeseen, ellei tietoja anneta jälkikäteen,
- tai on joka tapauksessa ristiriidassa kansainvälisen oikeuden sitovien määräysten kanssa, ellei kyse ole vähintäänkin törkeästä huolimattomuudesta johtuvasta oikeudenhaltijan tietämättömyydestä oikeuden olemassaolosta,

vastaaja ei voi vedota käsiteltävässä asiassa oikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella.

- 30 Kysymys 4: Tämä kysymys koskee yhden tuomarin kokoonpanon, jonka ratkaistavaksi jaosto on siirtänyt riita-asian, oikeutta esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön. Tämä oikeus on kansallisen oikeuden nojalla kiistanalainen.
- 31 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa kahteen BGH:n ratkaisuun, joissa tämä on arvostellut sitä, ettei yhden tuomarin kokoonpano ole ennen ennakkoratkaisupyynnön esittämistä unionin tuomioistuimelle esittänyt asiaa jaostolle, jotta tämä voisi päättää sen käsiteltäväksi ottamisesta. BGH on pitänyt tätä yhden tuomarin kokoonpanon tekemänä menettelyvirheenä ja GG:n 101 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaisen laissa säädetyn tuomioistuimen periaatteen loukkaamisena.
- 32 Unionin tuomioistuin on kuitenkin 13.12.2018 antamassaan tuomiossa Rittinger ym. (C- 492/17, EU:C:2018:1019, 30 kohta ja sitä seuraavat kohdat) korostanut, että yhden tuomarin kokoonpano voi kansallisten menettelysääntöjen noudattamisesta riippumatta esittää unionin oikeuden nojalla ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle. Unionin tuomioistuin on jättänyt kuitenkin avoimeksi, onko ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevaa oikeutta rajoittavaa kansallista säännöstä jätettävä soveltamatta.
- 33 SEUT 267 artiklan toisen kohdan pakottavan määräyksen perusteella ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, ettei yhden tuomarin kokoonpano voi olla velvollinen esittämään asian jaostolle, jotta tämä voi tehdä ZPO:n 348a §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisen päätöksen sen käsiteltäväksi ottamisesta, jos se haluaa esittää ennakkoratkaisupyynnön, ja pyytää näin ollen unionin tuomioistuinta selventämään asiaa.
- 34 Nyt esitettävästä ennakkoratkaisupyynnöstä riippumatta ennakkoratkaisua pyytävällä tuomioistuimella on myös mahdollisuus esittää perustuslakituomioistuimelle kysymyksiä, jotka tulevat esille siinä vireillä olevassa asiassa. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on nimittäin epävarma erityisesti EGBGB:n 247 §:n 6 momentin 2 kohdan kolmannen virkkeen ja 247 §:n 12 momentin 1 kohdan kolmannen virkkeen perustuslainmukaisuudesta sekä peruuttamisoikeuden menettämistä passiivisuuden perusteella koskevien sääntöjen

perustuslainmukaisuudesta ja yhteensopivuudesta kansainvälisen oikeuden kanssa, ainakin sellaisina kuin niitä on tulkittu kulutusluottolainsäädäntöä koskevassa ylimpien tuomioistuinten oikeuskäytännössä.

- 35 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa lopuksi siihen, että sen 7.1.2020, 5.3.2020 ja 31.3.2020 tekemillä päätöksillä esittämät kysymykset, joita unionin tuomioistuimessa jo vireillä olevat asiat C-33/20, C-155/20 ja C-187/20 koskevat, ovat osittain päällekkäisiä tässä ennakkoratkaisupyyntöä esitettävien kysymysten 2.a–2.c ja 3.c kanssa, minkä vuoksi se kehottaa yhdistämään nämä asiat.

TYÖASIAKIRJA